

NIEUWSBRIEF WAARDEWERKEN

2de jaargang, maart 2007

Colofon

In het praktijknetwerk Waardewerken werken multifunctionele ondernemers samen met onderzoekers van Wageningen UR aan de uitdaging om de multifunctionele landbouw verder te versterken en te ontwikkelen tot een professionele en krachtige sector. Dit vraagt maatwerk in onderzoek in samenspel met beleid en bevlogen ondernemers. Het project wordt gefinancierd door het ministerie van LNV.

Persoonlijk aanmelden voor het ontvangen van deze nieuwsbrief kan door een mail te sturen naar info@waardewerken.nl.

Klik [hier](#) als u deze nieuwsbrief niet meer wenst te ontvangen.

Onderwerpen in dit nummer

- Waardewerken vernieuwd
- 2-daagse bijeenkomst Waardewerken
- Task Force Multifunctionele Landbouw
- Nieuwe producten
- Projecten
- Agenda
- Bedrijfsportret 't Geertje, Zoeterwoude

Waardewerken vernieuwd

De afgelopen maanden is hard gewerkt om het deelnemersbestand van Waardewerken te vernieuwen. Enkele deelnemers van het eerste uur doen een stapje terug; tegelijkertijd treden negen nieuwe deelnemers toe tot de gelederen van Waardewerken. In totaal zijn er nu 19 actieve leden.

De nieuwe deelnemers brengen ook weer nieuwe vormen van multifunctionele landbouw in. Kinderopvang ontbrak in het netwerk. Met de deelname van kinderopvang (KOV) de Boerderij te Weesp is deze leemte opgevuld. Met de deelname van kaasboerderij Weenink (Lievelede), Activiteitenboerderij Fjouwerhusterpleats (Rohel) en de Boerinn (Kamerik) wordt Waardewerken verrijkt met bedrijven die zich toeleggen op boerengolf en poldersport. Klik [hier voor het deelnemersoverzicht](#) op de website van Waardewerken.

2-daagse Waardewerken bijeenkomst

Op dag 2 hebben Waardewerkeren aan de hand van zes domeinen een plan van aanpak voor Waardewerkeren opgesteld. Deze zes domeinen zijn Beleid, Task Force Multifunctionele landbouw, Onderzoek, Waardewerkeren, Collega's, en Publiek. Over deze zes domeinen hebben de Waardewerkeren hun ambitie uitgesproken. Vervolgens zijn activiteiten benoemd en Waardewerkeren hebben aangegeven waar zij zich persoonlijk voor willen inzetten. Een aantal activiteiten waar Waardewerkeren aan gaat werken zijn:

- inbreng leveren in de Taskforce Multifunctionele Landbouw,
- de dialoog aangaan met de overheid (met name provinciaal en regionaal) over knelpunten in het beleid, ruimtelijke ordening en wet- en regelgeving,
- naar collega's en naar de burgers actief communiceren over mogelijkheden en de meerwaarde die multifunctionele landbouw biedt.
- contact met de omgeving meer verankeren (CSA/Pergola, Stadslandbouw, etc.).

Binnenkort volgt een uitgebreid verslag van de tweedaagse bijeenkomst op de Waardewerkeren website. Zodra projectplannen zijn uitgewerkt zullen deze op de website worden geplaatst. Mocht u betrokken willen zijn bij de uitvoering van één of meer van deze projecten dan kunt u uw interesse kenbaar maken bij Arjan Dekking (arjan.dekking@wur.nl, 0320-291624).

Task Force Multifunctionele Landbouw

De politiek heeft in de tweede kamer 'A' gezegd tegen een multifunctionele landbouw en gevraagd om een **Task Force Multifunctionele Landbouw**. De Taskforce zal een impuls geven aan de multifunctionele landbouw als invulling van een ondernemend en veelzijdig platteland. Waardewerkeren is zich bewust van het belang van de Task Force. Piet IJzendoorn (Zonnehoeve) en Arie Hoogendoorn (De Boerinn) willen als vertegenwoordigers van Waardewerkeren in de op te richten Task Force plaatsnemen. Hiermee wil Waardewerkeren een belangrijke bijdrage leveren in de Task Force door jarenlange ervaring en gezamenlijke kennis van de 19 multifunctionele ondernemers in te brengen. Voor meer informatie over de Task Force kunt u contact opnemen met Gerard Migchels (gerard.migchels@wur.nl).

Nieuwe producten

De afgelopen maanden zijn drie nieuwe Waardewerkeren-producten verschenen. Hiermee is het project nu goed op gang gekomen. De *Kansenscanner verbrede landbouw* is begin februari gereed gekomen. Dit product ondersteunt ondernemers bij de ontwikkeling van multifunctionele landbouw. De brochure *meer dan landbouw* geeft een beeld van de economische potentie van multifunctionele landbouw. De brochure *Ruimte in regels* behandelt 10 succesvolle voorbeelden van gemeenten die op een innovatieve manier multifunctionele landbouw een plaats geven in hun ruimtelijke ordeningsbeleid.

Ook de komende maanden kunt u weer een aantal nieuwe Waardewerken-producten verwachten. Meer hierover leest u in de hieronder beschreven projecten; Stadslandbouw, Waarden zorglandbouw, Onderzoek volwaardig bedrijf, Brochure spin-off agrarisch natuurbeheer.

Projecten

Op de Waardewerken site van [Syscope](#) is meer informatie te vinden over Waardewerken. Onderstaande opsomming geeft een kort overzicht van de projecten die zijn afgerond of in de loop van 2007 zullen worden uitgevoerd.

Waarden Zorglandbouw.

In het voorjaar van 2006 zijn met stakeholders uit het werkveld de belangrijkste mogelijke (meer)waarden van zorglandbouw benoemd:

- toename kwaliteit van leven,
- keuzevrijheid en vermaatschappelijking van cliënten;
- welzijn boerengezin;
- afname wachtlijsten zorg;
- inkomen, werkgelegenheid en vitaliteit van het landelijk gebied.

Om de bijdragen van zorglandbouw te onderbouwen zijn interviews en enquêtes gehouden en is een literatuurstudie verricht. De conclusie is dat zorglandbouw voor cliënten, zorgboeren en het platteland een duidelijke meerwaarde heeft. Op dit moment worden de onderbouwingen van de meerwaarden beschreven. Voor de zomer komt deze informatie beschikbaar in een brochure.

Kansenscanner verbrede landbouw.

Voor boeren die interesse hebben in verbreding, maar nog niet weten wat bij hun past, is de kansenscanner ontwikkeld. Deze kansenscanner begeleidt hen door het beslissingsproces.

Hierin gaat hij eerst zelf aan de slag om na te gaan of, en zo ja welke vorm van verbreding hij leuk vindt, of hij hier de juiste vaardigheden voor heeft en of dit past bij zijn bedrijf en omgeving.

Vervolgens worden de verschillende vormen van verbreding besproken. Ook een stappenplan van vaag idee tot uitvoering in de praktijk maakt onderdeel uit van de kansenscan. Het geheel wordt rijk geïllustreerd met praktijkvoorbeelden en tips van ondernemers.

De kansenscanner zal ingezet worden in het project Plattelandsimpuls van Vrienden van het Platteland. De kansenscanner is te bestellen bij Arjan Dekking (arjan.dekking@wur.nl), of te downloaden op de website van Waardewerken (www.waardewerken.nl).

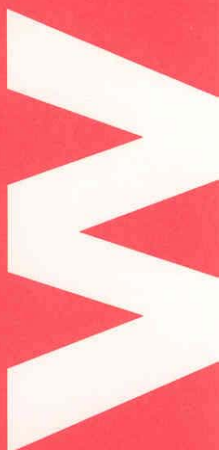
Onderzoek volwaardig agrarisch bedrijf.

Op multifunctionele boerderijen ontwikkelt de multifunctionele tak zich soms snel tot hoofdtak. Dit stelt de boer voor dilemma's; in hoeverre moet mijn bedrijf volwaardig agrarisch blijven. Gegevens uit bestaand onderzoek (wat willen/verwachten cliënten op een boerderij zien) zijn samengevat. Ook zijn interviews afgenomen onder boeren (zorg- en productiegericht), cliënten en (zorg-)organisaties die gebruik maken van de mogelijkheden op de boerderij. Een samenvattend rapport is eind maart gereed. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Gerard Migchels (Gerard.Migchels@wur.nl).

Brochure spin-off agrarisch natuurbeheer.

Op veel multifunctionele bedrijven maakt agrarisch natuurbeheer een belangrijk onderdeel van de bedrijfsvoering uit zonder dat hier directe opbrengsten tegenover staan. De brochure gaat in op het belang van agrarisch natuurbeheer voor boer en consument door succesvolle en inspirerende voorbeelden te laten zien. De brochure wordt in mei 2007 uitgebracht. Initiatiefnemer: Waardewerken. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Abco de Buck (Abco.debuck@wur.nl).

Stadslandbouwgids.

Dit onderwerp is opgepakt door Waardewerken in samenwerking met het onderzoeksproject "De smaak van morgen". Het doel van de Stadslandbouwgids is boeren, planologen en gemeenten te informeren over de mogelijkheden van stadslandbouw. De Stadslandbouwgids is tot stand gekomen door interviews met een groot aantal betrokkenen bij een viertal praktijkvoorbeelden in Almere, Eindhoven, Meppel en Culemborg. Uit de interviews zijn veel praktische leermomenten, tips en valkuilen naar voren gekomen. Op basis hiervan is een handleiding gemaakt in de vorm van een stappenplan. De Stadslandbouwgids eindigt met een beschouwing over de toekomst van stadslandbouw in Nederland.

De Stadslandbouwgids ligt momenteel bij de vormgever en drukker en zal volgens planning op 1 april verschijnen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Arjan Dekking (arjan.dekking@wur.nl).

Benchmark succesfactoren ruimtelijke ordening.

Waardewerken heeft in een brochure de knelpunten beschreven (een zgn. 'Top10') die aan de orde komen wanneer je aan de slag wilt gaan met multifunctionele landbouw. In het project "Verbreding onder de Loep" zijn deze knelpunten opgepakt en zijn er twee rapporten verschenen die ingaan op de belemmeringen en oplossingen t.a.v. multifunctionele landbouw. De brochure *Ruimte in regels* zoomt in op belemmeringen in (gemeentelijke) wet- en regelgeving waar multifunctionele ondernemers tegen aan lopen en de manier waarop

hiervoor oplossingen gevonden zijn. De brochure *meer dan landbouw* geeft een beeld van de potentie van multifunctionele landbouw.

Beide brochures zijn te downloaden op de website van Waardewerken (www.waardewerken.nl).

Bedrijfsportret

In elke nieuwsbrief nemen we een bedrijfsportret op van één van de Waardewerken deelnemers. In deze uitgave 't Geertje in Zoeterwoude van Wim en Ada van Rijn.

Boerderij 't Geertje: de boerderij van de burgers uit de Randstad

't Geertje is een biologisch landbouwbedrijf met het doel om (stads-)mensen en kinderen dicht bij de natuur, de landbouw en hun eigen voedsel te brengen. Op de boerderij houden wij alle landbouwhuisdieren kleinschalig. We hebben onder andere 23 melkkoeien, 125 melkgeiten, 4 zeugen, 40 vleesvarkens en 60 legkippen. De melk van de dieren verwerken wij tot eindproducten en bieden dat op de boerderij te koop aan in onze Boerenlandwinkel. De klant kan overal rondlopen en de boerderij beleven. Onze werkwijze is biologisch met aandacht voor landschap en natuur.

Ik werkte sinds 1972 in een psychiatrisch ziekenhuis als arbeidstherapeut, groepsbegeleider en hield me bezig met beleid. In die periode leerde ik het belang kennen van verbonden zijn met natuur en het werken in de natuur. Hier was het dat ik de mogelijkheden zag voor het houden van geiten voor dat doel. In de tien jaar dat ik in de zorg werkzaam was raakte ik geschoold en geïnspireerd genoeg om daar met ons landbouwbedrijf mee aan de slag te gaan. In 1982 namen Ada en ik het veehouderijbedrijf over van mijn vader. Voor productielandbouw was het bedrijf te klein, maar uitstekend geschikt voor de doelstelling die wij voor ogen hadden. Gelegen in een prachtige natuurlijke omgeving aan de ringvaart van de Geerpolder omringd door steden gaf ons het uitgangspunt: "als het hier niet lukt, lukt het nergens".

Bedrijfsontwikkeling.

Het opzetten van de geitentak in het kleine veehouderijbedrijf kostte in het begin veel tijd en energie, zo ook het goed op orde brengen van het bestaande. Onze geitenstapel groeide naar ongeveer 70 melkgeiten. We verwerkten de melk tot verschillende soorten kaas die in het winkeltje worden verkocht. Bij kaasmaken ontstaat wei als restproduct. Om deze constante aanvoer van wei te kunnen benutten werden de 12 zeugen die mijn vader hield vervangen door 4 zeugen en 40 vleesvarkens. De koeien bleven op het niveau van ongeveer 24 stuks, vanwege de superheffing die haar intrede deed, anders waren 40 koeien een betere rendabele eenheid geweest.

Het erf werd opgeknapt (verhard waar nodig), schuren zijn geplaatst in kleine eenheden met pleintjes en doorkijkjes voor de sfeer. Zo was het bedrijf tijdelijk in balans, de functies goed op elkaar afgestemd, met een gemiddeld inkomen. We waren alleen nog niet klaar. Het uitmesten en melken van de geiten kon door de indeling van de gebouwen alleen met de hand worden gedaan. Het winkeltje werd al snel te klein en de koeien verbleven de hele zomer in het land, waardoor ze gedurende zomer niet beleefbaar waren voor het publiek. Van 1992 tot 2002 heeft het bedrijf zich ontwikkeld tot wat het nu is. We hebben een nieuwe geitenschuur en een nieuwe koeienstal gebouwd, de winkel en kaasmakerij zijn uitgebreid, een boerenminicamping met twee trekkershutten en een toiletunit zijn aangelegd. De oude koeienstal is nu een boerderijrestaurant.

Het publiek heeft vrije toegang. Voor € 0,70 is een flesje melk of bekertje voer te koop om aan de lammetjes of geiten te voeren. Dit is de sensatie voor kleine kinderen. Zo ook een ponyritje in de weekenden en op woensdagmiddag.

De boerderij is vanwege haar aantrekkelijke aankleding een prachtig decor voor groepsactiviteiten. Dit benutten wij door rondleidingen te geven, workshops kaasmaken aan te bieden, boerenspelen te doen, kinderpartijtjes en schoolreisjes te verzorgen etc.

't Geertje voorziet in een behoefte en is door de provincie aangeduid als recreatief knooppunt. De provincie heeft haar beleid op dat vlak geconcretiseerd door mee te doen met de financiering van twee trekkershutten, een toiletunit, fietsverhuur, kano's, paardentram en een bescheiden informatie centrum.

Op dit moment is het bedrijf weer helemaal in balans en is er een goed inkomen uit te halen. Als ondernemer zijn wij erg trots op ons bedrijf. Helemaal als een jongen van 14 jaar een vriendje of familielid op de boerderij rondleidt en zegt: "mooie boerderij hè?!".

Toekomstplannen

Op korte termijn is onze energie gericht op het verbeteren van het bestaande. De organisatie willen we dusdanig uitwerken dat er een overname gerealiseerd kan worden en het bedrijf wordt voorzien van een gepaste bedrijfswoning.

In 2001 is 't Geertje eigenaar geworden van een natuurboerderij iets verderop in de polder, de Elsenhoeve. Hier zijn het telen van groenten, fruit en graan op kleine schaal op de plaats. Op het land en het erf, en in de tuin en het bos kunnen mensen met een zorgbehoefte werken, oogsten, maaltijden maken en genuttigd worden. Personeel- en managementteams kunnen er terecht voor training en verdieping. De Elsenhoeve wordt biologisch dynamisch opgezet. De boerderij van 't Geertje en de theeschenkerij kunnen door de biologisch dynamische benadering inspirerend zijn voor hun bedrijfsvoering en visa versa.

Voor de toekomst is een theeschenkerij in ontwikkeling met een 'natuur- en landschapsbelevingspad'. Hier leer je door middel van een wandeling van 1 kilometer de geschiedenis en oorsprong kennen van dit stukje Nederland.

Betrokkenheid bij Waardewerken:

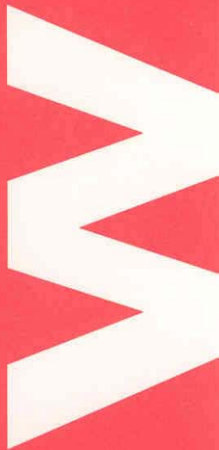
De eerste 10 jaar konden we alle energie richten op het herstel en omvormen van de boerderij. Iedereen in onze omgeving vond dat leuk of stelde zich beschouwend op. Bij de vergroting en versterking van het bedrijf beginnen tot op de dag van vandaag de tegenkrachten parten te spelen. Het wordt drukker, verkeer neemt toe, het is nog nieuw. Alles wat je doet is verankerd in regelgeving, vergunningen, bestemmingsplan. Via Waardewerken helpen wij de overheden inzicht te geven in onze activiteiten en beleid te formuleren voor deze zo broodnodige nieuwe bedrijfstak.

Zelf halen wij energie uit de inspirerende collega's in de groep en worden we aangescherpt in onze eigen missie door de onderzoekers van de WUR.

't Geertje

Wim en Ada van Rijn

<http://www.hetgeertje.nl>

Waardewerken

Postbus 430

8200 AK Lelystad

Telefoon 0320 - 29 16 24

Fax 0320 - 23 04 79

info@waardewerken.nl

www.waardewerken.nl